

PS-VI.431.1.3.2016.KB

Pani
Dorota Siwicka
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Kętrzynie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-VI.0030.2019.2016 z dnia 18 marca 2016 roku /**akta kontroli str. 1/** zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie w składzie:

1. Katarzyna Brewka – główny specjalista, kierująca zespołem kontrolnym,
2. Izabela Chowańska – główny specjalista,
3. Marzena Przybylska – główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 22 marca 2016 roku i zakończono w dniu 24 marca 2016 roku.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz oceny rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2015 , poz. 332 ze zm.) – zwanej dalej ustawą.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

- Centrum/ PCPR / kontrolowana jednostka – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie,
- Organizator – co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie,
- Dyrektor Centrum / Dyrektor PCPR – co oznacza Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie, panią Dorotę Siwicką,
- Ocena – co oznacza: ocenę okresową sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy,
- Ocena rodziny – co oznacza ocenę rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w rozumieniu art. 132 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2013 roku do dnia jej zakończenia, a fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Doroty Siwickiej – Dyrektora PCPR w Kętrzynie oraz pani ██████████ – starszego specjalisty pracy socjalnej, w oparciu o analizę prowadzonej w Centrum dokumentacji oraz złożone przez pracowników wyjaśnienia i oświadczenia.

Działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

Ustalenia kontroli:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie zarządzeniem nr 51 Starosty Kętrzyńskiego z dnia 6 grudnia 2011 roku zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kętrzyńskim **/akta kontroli str. 3/**.

W okresie poddanym kontroli organizację oraz zasady funkcjonowania Centrum określał Regulamin organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie, przyjęty uchwałą Nr 403/2012 Zarządu Powiatu w Kętrzynie z dnia 19 czerwca 2012 roku **/akta kontroli str. 5-45/**. Powyższy dokument zmieniany był dwoma uchwałami – w październiku 2014 roku oraz we wrześniu 2015 roku **/akta kontroli str. 47-53/**.

Ustalono, że w badanym okresie kontrolowaną jednostką kierowała:

- do 31 sierpnia 2015 roku – pani Małgorzata Andrzejewska **/akta kontroli str. 55-57/**
- od 1 września 2015 roku – pani Dorota Siwicka (od 6 maja 2015 roku pełniąca obowiązki dyrektora PCPR w Kętrzynie) **/akta kontroli str. 59-61/**.

Ponadto stwierdzono, że w badanym okresie PCPR w Kętrzynie na umowę zlecenie zatrudniało (w przeliczeniu czasu pracy na etaty):

- w roku 2013 i 2014 – **dwóch** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- w roku 2015 – **jednego** koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- w roku 2016 (w dacie kontroli) – **trzech** koordynatorów **/akta kontroli str. 63-65/**.

Wszystkie osoby zatrudnione na stanowisku koordynatora posiadały kwalifikacje, o których mowa w art. 78 ust. 1 ustawy.

Zgodnie z przedłożoną kontrolującym informacją **/akta kontroli str. 67-68/** na terenie powiatu kętrzyńskiego wg stanu na dzień 22 marca 2016 roku funkcjonowały łącznie **74 rodziny zastępcze**, z tego:

- 41 rodzin spokrewnionych,
- 22 rodziny niezawodowe,
- 11 rodzin zawodowych, w tym 2 rodziny pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

W rodzinnych formach pieczy zastępczej (w dacie kontroli) umieszczonych było **126 dzieci** **/akta kontroli str. 69-72/**

Kontroli poddano sposób dokonywania przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oceny sytuacji dwanaściorga losowo wybranych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych **/akta kontroli str. 73-190/**. Analizie poddano dokumentację dwóch ostatnich ocen (dla danego dziecka), sporządzoną z posiedzeń z: 11 i 17 czerwca 2015 roku, 1 października 2015 r. oraz 2, 8, 14 i 21 grudnia 2015 r..

Oceny sytuacji dzieci przeprowadzone były terminowo, to jest: zgodnie z art. 131 ust. 1 ustawy w przypadku dzieci poniżej 3 lat - nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych - nie rzadziej niż co pół roku. W miarę potrzeb oceny sytuacji dzieci dokonywano na posiedzeniu doraźnym.

Na podstawie przedstawionych dokumentów stwierdzono, że organizator dokonując oceny sytuacji dzieci nie zapewniał udziału wszystkich osób, wymienionych w art.130 ust.1

ustawy. W badanych 24 posiedzeniach sporadycznie uczestniczył pedagog ze szkół, w których uczyły się dzieci, natomiast psycholog uczestniczyła w 12 posiedzeniach. Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że PCPR nie zatrudnia pedagoga (choć ukończone studia w zakresie pedagogiki posiada Dyrektor PCPR, która zawsze czynnie uczestniczy w dokonywaniu oceny sytuacji dziecka oraz pani [REDAKTOWANE] - starszy specjalista pracy socjalnej, także biorąca udział w dokonywaniu oceny). Psycholog zatrudniona jest natomiast na umowę zlecenie i nie jest w stanie uczestniczyć we wszystkich posiedzeniach zespołu. W opinii kontrolujących nadmierne obciążenie jednej osoby wszystkimi zadaniami z zakresu pieczy zastępczej, w tym także zadaniami właściwymi dla pedagoga (co znajduje odzwierciedlenie także w zakresie czynności w/w pracownika – **akta kontroli str. 201-205**), a także zatrudnienie psychologa w niewystarczającym wymiarze czasu pracy może powodować niepełne rozeznanie w sytuacji dzieci lub nierzetelne dokonywanie ocen.

Zgodnie z treścią Zarządzenia nr 9/2015 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie z dnia 2 września 2015 /**akta kontroli str. 207**/ stały skład Zespołu dokonującego oceny sytuacji dziecka stanowiły następujące osoby:

- p. [REDAKTOWANE] - przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- p. Dorota Siwicka - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie (wcześniej zatrudniona na stanowisku: starszy specjalista pracy socjalnej – koordynator),
- p. [REDAKTOWANE] – przedstawiciel PCPR w Kętrzynie.

Na posiedzenia związane z dokonywaniem oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej zapraszano również:

- rodziny zastępcze,
- wychowanków rodzin zastępczych powyżej 13 roku życia,
- rodziców niepozbawionych władzy rodzicielskiej,
- koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (jeśli rodzinę objęto jego opieką),
- asystentów rodzin (jeśli rodzinie przydzielono) lub przedstawicieli właściwego ośrodka pomocy społecznej,
- przedstawicieli Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie, a także:
- przedstawicieli szkół,
- przedstawicieli sądu itp.

Przebieg posiedzenia utrwalano w protokole z posiedzenia zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, na podstawie którego sporządzano *Informację o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej*, która uwzględniała:

- dane osobowe dziecka,
- opis sytuacji prawnej,
- dane o rodzicach biologicznych oraz rodzeństwie dziecka,
- informacje o stanie zdrowia dziecka,
- opis przebiegu nauki szkolnej,
- opis sytuacji materialnej dziecka,
- opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy kart ocen okresowej sytuacji dzieci stwierdzono, że nie zawierają one wszystkich obszarów, o których mowa w art. 129 ustawy, tj:

- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem,
- modyfikacji planu pomocy dziecku,
- monitorowania procedur adopcyjnych oraz
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie wynika, że *„Ocenie podlegają wszystkie obszary wskazane w art. 129 ustawy. Jednak obszary, które nie ulegają modyfikacji lub zmianie i nie budzą zastrzeżeń składu zespołu nie są opisywane w ocenie dziecka, gdyż zdaniem osób biorących udział w posiedzeniu jest to zbyt ciężkie”* /akta kontroli str. 191/ Z przedłożonego wyjaśnienia wynika ponadto, że np. *„metody pracy z dzieckiem w sposób szczegółowy definiowane są w ocenie rodzin zastępczych, omawiane na indywidualnych spotkaniach z rodzinami zastępczymi oraz szkoleniach, grupach wsparcia (...) oraz są formułowane zalecenia przez Organizatora i przekazywane rodzinom w miarę potrzeb”*. Natomiast *„plany pomocy dziecku są dostępne na posiedzeniach Zespołu i są omawiane. W żadnym przypadku plany nie budziły zastrzeżeń ani nie były modyfikowane z wniosku któregośkolwiek członka. Wynika to najprawdopodobniej z tego, że jest on opracowywany wspólnie z OPS”*. W kwestii decyzji dotyczących potrzeb umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej decyzje podejmowane są kolektywnie, a następnie przekazywane do sądu. W przypadkach badanych w toku kontroli *„nie zachodziła taka potrzeba”* /akta kontroli str. 193/.

Jednakże w ocenie kontrolujących istnieje potrzeba dokonywania w dokumentacji dotyczącej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej stosownych zapisów odnośnie wszystkich obszarów wymienionych w art. 129 ustawy. Przyczyną powstania nieprawidłowości jest przyjęta przez organizatora organizacja pracy, natomiast pominięcie podczas oceny sytuacji dziecka ww. obszarów, skutkować może sporządzeniem niepełnej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Dyrektora PCPR, wszystkie dzieci powyżej 13 roku życia zapraszane są na posiedzenia (co potwierdza przedłożona dokumentacja) i zapoznawane są z opinią dotyczącą zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Organizator gromadzi także oświadczenia woli poszczególnych dzieci, zawierające informację czy dziecko chce nadal przebywać w danej rodzinie zastępczej lub czy chce być zgłoszone do przysposobienia. Jednakże z uwagi na brak adnotacji potwierdzającej fakt wysłuchania dziecka i uwzględnienia jego zdania (w każdym przypadku, w którym jest to możliwe) kontrolujący w ramach bieżącego instruktarzu poinformowali Dyrektora PCPR o konieczności dokonywania stosownego wpisu.

Po dokonaniu okresowej oceny sytuacji dziecka, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, formułował na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, która była częścią składową *Informacji o całokształcie sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej*, a następnie przekazywał ją do właściwego sądu.

Przedmiotem kontroli inspektorów Wydziału Polityki Społecznej był również sposób dokonywania przez Organizatora oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywało oceny rodziny zastępczej w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystentem pracującym z rodziną dziecka, a jeśli rodzice dziecka nie mieli przydzielonego asystenta, wówczas konsultowano się z pracownikiem socjalnym właściwego ośrodka pomocy społecznej. Ponadto konsultacje w sprawie funkcjonowania rodzin podejmowano także z pracownikami sądu – sędzią rodzinnym lub kuratorem **/akta kontroli str. 209 /**.

Stwierdzono, iż Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonywał ocen rodzin zastępczych zgodnie z art. 134 ustawy, tj. pierwsza ocena rodziny zastępczej przeprowadzana była przed upływem roku od umieszczenia dziecka, kolejna po upływie roku od dokonania pierwszej oceny a następne mimo, iż mogły być dokonywane nie rzadziej niż co trzy lata, również były dokonywane po upływie roku.

Analizie poddano dokumentację ośmiu rodzin zastępczych, w zakresie dokonywanej oceny, o której mowa w art. 132 ustawy, w tym trzech rodzin spokrewnionych, trzech rodzin niezawodowych oraz dwóch rodzin zawodowych **/akta kontroli karty – 211-226/**.

Przedmiotowa dokumentacja zawierała ogólne dane o rodzinie oraz ocenę: warunków bytowych, mieszkaniowych, sytuacji zdrowotnej rodziny zastępczej, umożliwiania dzieciom kontaktów z rodzicami i innymi bliskimi oraz ocenę jakości wykonywanej pracy przez rodzinę zastępczą dokonaną w obszarach, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy **/akta kontroli str. 227-232/** Organizator dokonał również oceny pod względem predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w ramach której sprawdził, czy osoby tworzące rodzinę zastępczą bądź rodzinny dom dziecka nadal spełniają warunki wskazane w art. 42 ustawy **/akta kontroli str. 233-249/**. Stwierdzono, że we wszystkich przypadkach poddanych kontroli, oceny zawierały stosowne oświadczenia w zakresie danych wskazanych w art. 42 ust. 1 pkt 2-4 oraz ust. 2 i 3 ustawy.

Ustalono także, iż rodziny zastępcze zostały poinformowane o ustalonych zasadach przeprowadzania przedmiotowej oceny **/akta kontroli str. 251/**, w tym również o możliwości wniesienia zastrzeżeń do starosty oraz procedurze odwoławczej. Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCPR od dnia 1 stycznia 2012 roku „żadna z funkcjonujących rodzin zastępczych nie złożyła do Starosty Kętrzyńskiego zastrzeżeń co do wyżej wymienionych ocen. Co ważniejsze, w kilku przypadkach były sporządzone negatywne oceny i do tych również rodziny zastępcze nie wniosły uwag” **/akta kontroli str. G/**

Uwagi i wnioski:

Mając na względzie fakt, iż wnoszone w toku kontroli zastrzeżenia mogą wynikać z nadmiernego obciążenia jednej osoby ilością zadań, proponuje się rozważyć możliwość zatrudnienia w zespole do spraw pieczy zastępczej dodatkowo pedagoga, oraz zwiększenie wymiaru czasu pracy psychologa, w celu zapewnienia obecności w/w specjalistów w każdym posiedzeniu dotyczącym okresowej oceny sytuacji dziecka.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Dokonując okresowej oceny sytuacji dziecka, realizować wszystkie cele, o których mowa w art.129 ustawy. Termin realizacji - na bieżąco.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477).
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 332).

KIEROWNIK ODDZIAŁU

Witold Wziello

Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Marcin Jastrzębski
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej

GŁÓWNY SPECJALISTA

KlaMe
Katarzyna Brewka